

GALLEYE MÜSTEHLİK K (HAK KAZANMA)

REVENUE ENTITLEMENT

Özkan ÖZYAKI İR*

 <https://doi.org/10.21492/inuhfd.563875>

Makale Bilgi

Gönderilme:
13/05/2019 Kabul:
09/09/2019

Anahtar Kelimeler

Vak,f,
Zürrî (Evlada) Vak,f,
Galleye Müstehiklik,
Galleye Müstehak
Evlad.

Article Info

Received: 13/05/2019
Accepted: 09/09/2019

Keywords

Foundation,
Zürrî (Descendant)
Foundation,
Revenue Entitlement,
Revenue Entitled
Descendant.

Özet

Mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlük tarihinden önce kurulmuş olan vak,flar (eski vak,flar), öyaranlananlarö bak,m,ndan çe itli ayr,malara tabi tutulmuş tur. Bu ayr,m,n kollar,ndan birini, vak,f gelirlerinden (galleden) vâk,f,n (vakfedenin) evlatlar,n,n yararlanmas, amac,yla kurulan zürrî (evlada) vak,flar te kil etmekte idi. Günümüzde, mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlük tarihinden önce kurulmuş olan zürrî vak,f niteli indeki mazbut ve mülhak vak,flarda, vak,f evlatlar,n,n galle üzerindeki haklar, koruma alt,ndad,r. Bu haklar,n kullan,ımas,na ili kin usûl ve esaslar, 5737 say,1, Vak,flar Kanunu m. 75 uyar,nca ihdas edilen Vak,flar Yönetmeli i ile düzenlenmiş tir. Esasen kimlerin hangi artlarla galleden yararlanaca , vakfiyede belirtilir. Ancak Vak,flar Yönetmeli i m. 53 gere ince, vak,f evlad,, galleden kendisine dü en pay,n ödenmesi için, galleye müstehak evlat oldu unu gösteren bir mahkeme karar,yla ba vuru yapmal,d,r. Vakfiyede yer alan artlar, ta ,yan vak,f evlad,n,n galleden kendisine dü en pay, talep etmek amac,yla açt, , davaya ögalleye müstehiklik in tespiti davas,ö denir. Galleye müstehiklik in tespiti hükmünün verilebilmesi için, davac,n,n hem vak,f evlad, olmas, hem de vakfiyede belirtilen artlar, ta ,mas, gerekir. Bu iki ko ul kümülatiftir. Ayn, anda gerçekte medi i sürece galleye müstehiklikten bahsedilemez.

Abstract

Foundations that were established prior to the enactment of the repealed Turkish Civil Law Nr. 743 are subject to various distinctions in terms of beneficiaries. One of the subsection of these foundations was özürrî (descendant) foundations which are established with the aim that the descendant of the endower can benefit from foundation's revenue. At present, the descendants of the endower preserve their right on foundation's revenue in fused and annexed foundations, which have the characteristics of a özürrî foundation and which were founded before the enactment of the repealed Turkish Civil Law Nr. 743. The rules and procedures for using this right are regulated by the Regulation of Foundations issued in accordance with the Law of Foundations Nr. 5737 Article 75. Principally, beneficiaries of the foundation would be indicated in the foundation certificate-charter. However, according to the Regulation of Foundations article 53, descendant of the endower should have recourse to the foundation with a court order which indicates that she/he is entitled to the income. The lawsuit, which is commenced by the descendant who fulfills the conditions that are indicated in the foundation certificate-charter, is called ölawsuits to determine the descendants entitled to the incomeö. The court could determine that the claimant is entitled to the income of the foundation if the claimant is descendant of the endower and she/he fulfills the conditions that are indicated in the foundation certificate-charter. If these two conditions are not met cumulatively, entitlement to the income is not a matter of discussion.

* Dr. Ar . Gör., Ankara Hac, Baytam Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk ABD. o.ozyakisir36@hotmail.com
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1401-9891>.

I. G R

5737 say,1, Vak,flar Kanunu'nun 3. maddesine göre, mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsi ile 4721 say,1, Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vak,flar, öyeni vak,fö ekinde tan,mılanmaktadır. Mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsinin yürürlük tarihinden önce kurulan vak,flar ise, öeski vak,fö olarak nitelendirilmektedir¹.

Vak,f müessesesi, temelinde insan sevgisi, dayan, ma ve hay,r i leme duygusu bar,nd,ran hukukî ve sosyal bir yapıdır². Eski vak,flar,n da, bahsi geçen temelde, çok çe itli amaçlarla kurulmu oldu u görülmektedir. Bu vak,flardan baz,lar, tüm insanl, a, di er baz,lar, ise belirli bir toplulu a ya da belli ki i veya ki ilere hizmet etmeyi amaç edinmi tir. Mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsinin yürürlük tarihinden önce kurulan vak,flar, amaçlar, çerçevesinde vak,ftan yararlananlar bak,m,ndan, öhayrî vak,fö, özürri vak,fö ve öavar,z vak,fö olmak üzere üçe ayr,lm, t,r³. Hayrî vak,flar, hay,r i leme amaç,yla kurulan vak,flard,r. Bunlardan, toplumun tamam, veya belli bir kesimi yararlan,r. Yol, köprü, cami, çe me gibi yapı,lardan herkes; muhtaçlara, yetimlere, ya l,lara, çocuklara, hastalara, ö renciye ve askere yard,m hizmetlerinden ancak belli kimseler faydalanabilmektedir⁴. Zürrî vak,flarda ise, vak,f gelirlerinden (galleden) vâk,f,n evlatlar,n,n yararlanması, amaçlan,r⁵. Bu tür vak,flarda, hay,r i leme, ibadet gibi dü üncelerin (kurbet kasd,)⁶ ikinci planda kald, , görülür⁷. Ancak galle tahsis edilen ki ilerinin tamam, öldü ünde galle fazlas, fakirlere kalaca ,ndan, zürrî vak,flarda da kurbet kasd,n,n varl, , kabul edilmektedir⁸. Avar,z vak,flar, belli bir yerle im yerinde sel, yang,n, hastal,k, ölüm gibi ar,za⁹ durumunda ortaya ç,kan ihtiyaçlar,n kar ,lanması, amaç,yla

¹ ÖZKAYA, Eraslan: Eski Vak,f Hukuku, Seçkin Yay,nc,l,k, Ankara, Ocak 2012, s. 231; ÇINAR, Ömer: öMazbut ve Mülhak Vak,flarda Galle (Gelir) Üzerinde Vak,f Evlatlar,n,n ve Di er İlgililerin Hak Sahipli i ve ntifa Hakk, Hayr,ndan Fazla Olan Mülhak Vak,flar,n Aile Vakf,na Dönü türülmesiö, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'na Arma an, C. I, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Ara tırmalar, Dergisi, 22(3), 2016, s. 828; KORKUSUZ, M. Refik/ERGÜN, Ömer: öHukuksal Boyutlar, le Eski ve Yeni Vak,flarö, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12-13(16-19), 2007-2008, s. 86; ULUÇ, Yusuf: Vak,flar Hukuku ve Mevzuat,, Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 2008, s. 901; ALTA , Hüseyin: öTürkiye'de 1926-1967 Dönemi Aras,nda Vak,f Sistemiö, in Erson, Burhan (Yay,n Koodinatörü), Cumhuriyetin 80. Y,1,nda Uluslararası, Vak,f Sempozyumu (15-17 Aral,k 2003), Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 2004, s. 90; HATEM , Hüseyin: öVak,f Kurumuna Hukuk Tarihi Aç,s,ndan Genel Bir Bak, ö, in Erson, Burhan (Yay,n Koodinatörü), Cumhuriyetin 80. Y,1,nda Uluslararası, Vak,f Sempozyumu (15-17 Aral,k 2003), Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 2004, s. 161.

² BOZKU , Ahsen Ar,öz: Genel Esaslar,yla Türk Hukukunda Vak,f Müessesesi ve Sosyal Yard,mıla ma ve Dayan, ma Vak,flar,, T.C. Ba bakanl,k Sosyal Yard,mıla ma ve Dayan, ma Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, Haziran 2011, s. 21; Vak,f müessesesinin sosyal, dini ve hukukî mahiyeti hakk,nda bkz. ÖZTÜRK, Nazif: Elmal,l, M. Hamdi Yaz,r Gözüyle Vak,flar (Elmal,l,), Türkiye Diyanet Vakf, Yay,nlar,/163, Ankara, 1995, s. 27 vd.; AKI, Erol /DEM RB LEK, Sevda: Sosyal ve Kültürel Hayat,m,zda Vak,flar ve İgili Mevzuat, Alfa, May,s 1996, s. 7 vd.

³ Bkz. ÖZKAYA, s. 160-161; ÇINAR, s. 828.

⁴ Hayrî vak,flar hakk,nda bkz. ÖZKAYA, s. 161-163; AKI/DEM RB LEK, s. 27, 28; SÜEREN, Erkin: öEski Vak,flar,n Hukukî Yap,s,n,n Evrimiö, Ankara Barosu Dergisi, 3, 2002, s. 88; EM, Ali: Türk Hukuk Sisteminde Vak,flar, 2. Bask,, Turhan Kitabevi, Ankara, Ocak 2011, s. 8; ÖZTÜRK, Nazif: Men e' ve Tarihi Geli imi Aç,s,ndan Vak,flar (Men e' ve Tarihi), 1. Bask,, Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 1983, s. 82; DEM R, İhan: Yeni Vak,flar,n Temel Kitab,, 2. Bask,, Matsa Bas,mevi, Ankara, 2005, s. 26, 27; ULUÇ, s. 48; AK PEK, ebnem/ALTA , Hüseyin: öVak,flarda Evladiye Davalarıö, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 47(1), 1998, s. 145; ÖZKAN, Cemali: Tüm Yönleriyle Dernekler ve Vak,flar, Yakla ,m Yay,nlar,, Ankara, 2000, s. 23, 24; ER , Ahmet: öVak,flar (Medeni Kanun'dan Önceki ve Sonraki Vak,f Nev'eleri ve Hukukî Mahiyetleri)ö, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 21(1), 1964, s. 209 vd.

⁵ Zürrî vak,flar hakk,nda bkz. ÖZTÜRK, Men e' ve Tarihi, s. 84; ÖZKAYA, s. 163 vd.; AKI/DEM RB LEK, s. 28, 29; SÜEREN, s. 88; AK PEK/ALTA , s. 145; EM, s. 4, 5; ÇINAR, s. 831; BALLAR, Suat: Yeni Vak,flar Hukuku, 4. Bask,, Seçkin, Ankara 2008, s. 1166, 1167; DEM R, s. 27; ULUÇ, s. 49; ÖZKAN, s. 24; ER , s. 207 vd.

⁶ Vak,flarda amaç unsurunun temel ö elerinden biri, öhayr, i lemekö olmal,d,r. Buna ökurbet kasd,ö denir. Bkz. BERK , Ali Himmet: Vak,flar (Vak,flar), Cihan Kitaphanesi, stanbul 1940, s. 65; C N, Halil: öOsmanlı, Devletinde Vak,f Hukukuö, in Erson, Burhan (Yay,n Koodinatörü), Cumhuriyetin 80. Y,1,nda Uluslararası, Vak,f Sempozyumu (15-17 Aral,k 2003), Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 2004, s. 62; AKI/DEM RB LEK, s. 5; Kurbet sözcü ünün Allah'a yakla may, ifade etti i yönünde bkz. ÖZTÜRK, Men e' ve Tarihi, s. 84; ÖZTÜRK, Elmal,l, s. 63; ULUÇ, s. 39; HATEM , s. 158.

⁷ ENER, Abdulkadir: öEski Hukukumuzda Göre Evladiye Vak,flarda Gelirin Taksimiö, in Ate , brahim/Bayram, Sadi/Narine, Mehmet (Yay,na Haz,rlayanlar), XII. Vak,f Haftas, Kitab,, Ailenin E itimi ve Korunması,nda Vak,flar,n Rolü Semineri, (5-6 Aral,k 1994, Ankara), s. 43; ÖZTÜRK, Men e' ve Tarihi, s. 84; AKI/DEM RB LEK, s. 29; EM, s. 4-5; ULUÇ, s. 56.

⁸ ENER, s. 43; HATEM , s. 158; Ayn, yönde bkz. ULUÇ, s. 56.

⁹ Ar,zan,n ço ulu avar,z olarak nitelendirilir. Ar,za ise, sel, yang,n, hastal,k, ölüm gibi ola an d, , hâllerdir. Bkz. ÖZKAYA, s. 168; ÖZTÜRK, Men e' ve Tarihi, s. 85; ULUÇ, s. 59.

kurulan vak,flard,r¹⁰.

Çal, ma konumuz olan galleye müstehiklik, mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlük tarihinden önce kurulan zürri vak,flarla ilgili bir meseledir. Günümüzde, zürri vak,f niteli indeki mazbut ve mülhak vak,flarda, vak,f evlatlar,n,n galle üzerindeki haklar, koruma alt,ndad,r¹¹. Bu haklar,n kullan,ımas,na ili kin usûl ve esaslar, 5737 say,1, Vak,flar Kanunu m. 75 uyar,nca ihdas edilen Vak,flar Yönetmeli i¹² ile düzenlenmi tir. Vak,flar Yönetmeli i m. 53 ilâ 57 aral, nda *öMazbut ve Mülhak Vak,flarda Galle Fazlas,ö* bölümü alt,nda galleye müstehikli in artlar, ve galle fazlas,n,n ödenmesi hüküm alt,na al,nm, t,r.

Mazbut ve mülhak vak,f, Vak,flar Yönetmeli i m. 3æte tan,mıanm, t,r. Hükümde yer alan tan,mıardan, eski vak,flar,n, mevzuatta mazbut ve mülhak vak,f olarak nitelendirildi i anla ,lmaktad,r¹³. Vak,flar Yönetmeli i m. 3æte, mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlük tarihinden önce kurulmu ve mülga 2762 say,1, Vak,flar Kanunu gere ince Vak,flar Genel Müdürlü ünçe yönetilen vak,flar mazbut vak,f¹⁴; mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlük tarihinden önce kurulmu ve yönetimi vakfedenlerin soyundan gelenlere art edilmi vak,flar ise mülhak vak,f¹⁵ olarak tan,mıanm, t,r.

Çal, mam,zda, mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlük tarihinden önce kurulmu olan zürri vak,f niteli indeki mazbut ve mülhak vak,flarda galleye müstehiklik incelenmi tir. Bu çerçevede öncelikle galle kavram, aç,kıanm,t,r. Ard,ndan galleye müstehikli in tespiti inceleme konusu yap,lm, t,r. Burada, özellikle galleye müstehikli in artlar, ve galle üzerinde tespit edilen hakk,n ne ekilde kullan,laca , ele al,nm, t,r.

II. GALLE KAVRAMI

A. Genel Olarak

Galle, bir vakf,n hâs,lat,, geliri anlam,nda kullan,lmaktad,r. K,sacas,, vak,ftan sa lanan gelire galle denmektedir¹⁶. Vakfa tahsis edilen paradan sa lanan faiz, vakf,n ta ,n,r veya ta ,nmaz mal,n,n kiraya verilmesi yoluyla elde edilen kira geliri, vakfa ait iktisadî i ltmelerin gelirleri, vak,f bahçesinin semeresi bir vakf,n ba l,ca gelir kalemleri olarak say,labilir¹⁷.

Vakf,n mal varl, ,, amac,, yönetimi ve vak,ftan kimlerin yararlanaca , vakfiyede belirtilir¹⁸. Vakfiyede ayr,ca, gallenin kullan,m,na ili kin kurallar da yer alabilir¹⁹. Galle, kural

¹⁰ Avar,z vak,flar hakk,nda bkz. ÖZTÜRK, Men eâ ve Tarihi, s. 85 vd.; AKI/DEM RB LEK, s. 29; SÜEREN, s. 88; ÖZKAYA, s. 168-170; ÇINAR, s. 828; DEM R, s. 28; ULUÇ, s. 59; ÖZKAN, s. 24, 25; C N, s. 62.

¹¹ ÇINAR, s. 828, 831; ALLAHVERD , Reyhan ahin: öZürri Vak,flar,n daresinde Ya anan Sorunlarö, The Journal of Academic Social Science Studies, Number: 43, Spring I 2016, s. 321; Vak,f evlatlar,n,n galle üzerindeki haklar,, mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlükte bulundu u dönemde de koruma alt,ndayd,. Bkz. SÜEREN, s. 99; ALLAHVERD , s. 322; AK PEK/ALTA , s. 149.

¹² RG. T. 27.09.2008, Sa. 27010. (Vak,flar Yönetmeli i, Resmi Gazete'de yay,m, tarihinde yürürlü e girmi tir.).

¹³ Ayn, ekilde, 05.06.1935 tarihli mülga 2762 say,1, Vak,flar Kanunu'nda da eski vak,flar, mazbut ve mülhak vak,f olarak nitelendirilmi tir. Bkz. ULUÇ, s. 901; ALTA , s. 89; SÜEREN, s. 99; KORKUSUZ/ERGÜN, s. 87; AKI/DEM RB LEK, s. 23.

¹⁴ Vak,flar Kanunu m. 3æ göre, *öMazbut vak,f: Bu Kanun uyar,nca Genel Müdürlükçe yönetilecek ve temsil edilecek vak,flar ile mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlük tarihinden önce kurulmu ve 2762 say,1, Vak,flar Kanunu gere ince Vak,flar Genel Müdürlü ünçe yönetilen vak,flar,, ifade eder.ö Mazbut vak,flar hakk,nda bkz. ÇINAR, s. 829, 830; ÖZKAYA, s. 170 vd.; DEM R, s. 30-32; ULUÇ, s. 901, 902; HATEM , s. 162; SÜEREN, s. 90; KORKUSUZ/ERGÜN, s. 87, 88; O UZMAN, M. Kemal/SEL Ç , Özer/OKTAY-ÖZDEM R, Saibe: Ki iler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Ki iler), 9. Bas., Filiz Kitabevi, stanbul 2009, s. 284 vd.; AK PEK, Jale G./AKINTÜRK, Turgut/KARAMAN, Derya Ate : Türk Medenî Hukuku Ba lang,ç Hükümleri Ki iler Hukuku, Birinci Cilt, 10. Bask., Beta, stanbul, Eylül 2013, s. 675; DURAL, Mustafa/Ö ÜZ, Tufan: Türk Özel Hukuku Ki iler Hukuku, Cilt II, 15. Bask., Filiz Kitabevi, stanbul, Ekim 2014, s. 343, 344.*

¹⁵ Vak,flar Kanunu m. 3æ göre, *öMülhak vak,f: Mülga 743 say,1, Türk Kanunu Medenîsînin yürürlük tarihinden önce kurulmu ve yönetimi vakfedenlerin soyundan gelenlere art edilmi vak,flar,, ifade eder.ö Mülhak vak,flar hakk,nda bkz. ÇINAR, s. 830; ÖZKAYA, s. 174; DEM R, s. 31, 32; ULUÇ, s. 902, 903; HATEM , s. 162; SÜEREN, s. 90; KORKUSUZ/ERGÜN, s. 88 vd.; O UZMAN/SEL Ç /OKTAY-ÖZDEM R, s. 286, 287; AK PEK/AKINTÜRK/KARAMAN, s. 675-676; DURAL/Ö ÜZ, s. 343, 344.*

¹⁶ Galle hakk,nda bkz. BERK , Vak,flar, s. 293; H LM, Karînâbâdfzâde Ömer/SUNGURBEY, smet: Eski Vak,flar,n Temel Kitab,, Sulhi Garan Matbaas, Varisleri Koll. ti., stanbul 1978, s. 2; YENER, M. Serhat: Uygulamada Aç,kılamal, Örnek Kararlar, Eski Vak,f Davalar,na Giri Vakfiyeden Do an Evladiye, Galle, Tevliyet, Ücret ve S,la Davalar,, Kartal Yay,nevi, Ankara, Mart 2004, s. 39; EM, s. 600; ENER, s. 42.

¹⁷ Genel olarak vak,flar,n gelirleri için bkz. DO AN, Murat: Vak,flarda Mal Varl, ,, Seçkin Yay,nevi, Ankara, ubat 2000, s. 169 vd.; BALLAR, s. 514 vd.; Bu konuda ayr,ca bkz. YENER, s. 39; ÖZTÜRK, Elmal,l., s. 217 vd.; ÖZKAN, s. 31, 32.

¹⁸ Genel olarak vakfiye ve içeri i hakk,nda bkz. EM, s. 8 vd.; YENER, s. 26, 27; SÜEREN, 82; ÖZKAYA, s. 218,

olarak²⁰ vakfiyede yer alan artlar çerçevesinde kullanılır; çünkü gâllenin da ,t,m,, vakfedenin iradesi do rultusunda gerçekte tirilmek zorundadır²¹. Bu sebeple, vak,f evlad, olmak, gâllenden mutlaka pay almak anlam,na gelmez. Zira, gâlle fazlas,, sadece vakfedenin vakfiyede belirtti i artlara sahip evlat(lar) aras,nda payla t,r,l,r²².

Gâlle ödemesi, gâlle fazlas,n,n bulunmas,na ba l,d,r. Gerçekten de, gâlle fazlas,n,n bulunmad, , durumlarda gâlleye müstehak evlat olundu u tespit edilmi dahi olsa, gâlle ödemesi yap,lmaz²³. Gâlle fazlas,ndan ne anla ,mas, gerekti i, Vak,flar Yönetmeli içinde belirtilmi tir. Vak,flar Yönetmeli için 3. maddesinde, gâlle fazlas,, *öMazbut ve mülhak vak,flarda, hayrat ve akarlar,n,n onar,m,ndan ve vakfiyelerindeki hayrat hizmetlerin ifas,ndan sonra kalan miktar, ifade eder.ö* ekinde tan,mıanm, t,r. O hâlde, gâlleye müstehak evlat(lar)a, gâllenin tamam, de il, ancak gâlle fazlas, payla t,r,l,r. Gâlle fazlas,n,n ne ekilde hesaplanaca , ise, Vak,flar Yönetmeli i m. 54te gösterilmi tir²⁴. Söz konusu hükme göre, vakf,n ilgili y,la ait gayri safi gelirinden % 15 ihtiyat akçesi, hay,r art, giderleri, yönetim ve temsil pay,, tevliyet ücreti ile vak,f için yap,lan di er giderler dü üldükten sonra kalan miktar gâlle fazlas, olarak belirlenir²⁵. Ancak, mazbut vak,flarda gâlle hesab,na ili kin olarak 6111 say,l, Kanun²⁶ın 208. maddesi ile 5737 say,l, Vak,flar Kanunu²⁷nün 7. maddesine be inci f,kra hükmü eklenmi tir. Bu hükme göre, mazbut vak,flarda gâlle fazlas,, gâlleye müstehakli in tespiti karar,n,n kesinle mesinden itibaren geriye dönük olarak vakf,n son be y,ll,k malvarl, ,, gelirleri ve giderleri dikkate al,narak hesaplan,r. Böylece, mazbut vak,flarda gâlleye müstehak vak,f evlad,n,n gâlle üzerindeki hakk,, kanun koyucu taraf,ndan s,n,rland,r,lm, t,r²⁷. Bu sebeple, söz konusu hükmün, Anayasayla koruma alt,na al,nan mülkiyet hakk,n, ihlal etti i gerekçesi ile iptali istenmi tir. Anayasa Mahkemesi, karar,nda²⁸, hakk,n özüne dokunulmad, , sürece kamu yarar, amac,yla ve kanunla mülkiyet hakk,n,n s,n,rılabilece ine vurgu yapm, t,r. Yüksek Mahkeme²⁹ye göre, 6111 say,l, Kanun³⁰ın 208. maddesi ile 5737 say,l, Vak,flar Kanunu³¹nün 7.

219; ULUÇ, s. 43; C N, s. 63.

¹⁹ AK PEK/ALTA , s. 147-148; YENER, s. 39; ULUÇ, s. 43, 52; Gâllenin nereye harcanaca , hususunda vâk,f,n iradesi öncelikle dikkate al,n,r. Vâk,f,n iradesi tespit edilemiyorsa teamül uygulan,r. Teamülden maksat, o vakf,n önceki tarihlerdeki mütevellisinin ne yönde hareket etti idir. Ancak teamül de yoksa, gâlle, hâkim karar,yla fakirlere harcan,r. Bkz. BERK , Vak,flar, s. 84; HLM /SUNGURBEY, s. 65, 66.

²⁰ Vakfiyelerde geçen ifadeler, birer karine te kil eder; mutlak hüküm olarak görülemezler. Amaç, vâk,f,n gerçek iradesine ula makt,r. Bunun için, vakfiyenin bütüncül yorumu artt,r. Ayr,ca teamül de göz önünde bulundurulur. Vâk,f,n vakfiyede yer alan gâlle tahsisine ili kin ifadeleri tek ba ,na dikkate al,narak hüküm kurulmaz. Meselâ, vakfiye ile defterhane kayd, aras,nda çeli ki varsa, teamüle göre hareket edilir. öyle ki, gâlle, öteden beri vakfiye içeri ine de il de, defterhane kayd,na uygun olarak da ,t,lm, olabilir. Bu durumda gâlle da ,t,m,, vakfiyede yer alan arta göre de il, defterhane kayd, esas al,narak gerçekte tirilir. Bu konuda bkz. A a ,da, III, B.

²¹ BERK , Vak,flar, s. 254; EM, s. 600; YENER, s. 39, 76; ENER, s. 42; ULUÇ, s. 52.

²² Y. 18. HD. T. 08.12.2014, E. 2014/7399, K. 2014/17772; Y. 18. HD. T. 28.03.2013, E. 2013/2571, K. 2013/4873; Y. 18. HD. T. 23.09.2014, E. 2014/3548, K. 2014/13178; Y. 18. HD. T. 25.10.2002, E. 2002/7260, K. 2002/10409; Y. 8. HD. T. 06.07.2017, E. 2017/5755, K. 2017/10071; Y. 8. HD. T. 20.09.2018, E. 2017/8578, K. 2018/16045, www.legalbank.net (Eri im Tarihi: 08.05.2019).

²³ Y. 18. HD. T. 01.07.1997, E. 1997/4354, K. 1997/6922 (Akt. YENER, s. 110); Y. 18. HD. T. 11.09.2000, E. 2000/7923, K. 2000/8489, www.legalbank.net (Eri im Tarihi: 08.05.2019).

²⁴ Vak,flar Yönetmeli i m. 54: *ö(1) Mahkeme karar, ile gâlle fazlas, almaya hak kazanan vak,f evlad, veya ilgili si bulunan vak,flarda; % 15 ihtiyat akçesi, hay,r art, giderleri, yönetim ve temsil pay,, tevliyet ücreti ile vak,f için yap,lan di er giderler, vakf,n gerçekte en gayri safi gelirinden dü üldükten sonra vak,f evlatlar,na veya ilgililerine ödenecek gâlle fazlas,n,n miktar, belirlenir. (2) Gâlle fazlas,n,n hesaplanmas,nda o y,la ait gelirin tamam, dikkate al,n,r. (3) Vakf,n onar,ma ihtiyac, olan ta ,nma, varsa, o y,l için gerçekte en gayri safi gelirinden yönetim ve temsil pay, veya tevliyet ücreti ile kanuni giderler ayr,ld,ktan sonra kalan miktar onar,ma ayr,l,r. (4) (Ek:RG-19/1/2013-28533) Temsilen yönetilen mülhak vak,flarda ayr,ca tevliyet ücreti kesilmez.ö*

²⁵ EM^e göre, gâlle fazlas,, vakf,n elde etti i gelirlerin toplam,ndan gelirlerin elde edilmesi için yap,lan giderlerin ç,kar,lm,as, sonucu elde edilir. Bkz. EM, s. 601.

²⁶ 13.02.2011 tarihli ve 6111 say,l, *öBaz, Alacaklar,n Yeniden Yap,land,r,lm,as, ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sa l,k Sigortas, Kanunu ve Di er Baz, Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde De i iklik Yap,lm,as, Hakk,nda Kanunö*, 25.02.2011 tarih ve 27857 say,l, Resmi Gazete^{de} yay,mıanm, t,r.

²⁷ Anayasa Mahkemesiⁿⁱⁿ 09.05.2013 Tarihli ve E. 2011/42, K. 2013/60 say,l, Karar, (RG. T. 25.07.2014, Sa. 29071): *öi Vak,f evlad, veya ilgililerinin, vakf,n gelirlerinden vakfiyede belirtilen hay,r i lerine yap,lan harcamalar dü üldükten sonra kalan miktar üzerindeki intifa haklar, (gâlle fazlas,) bir alacak hakk, olup, bunun mülkiyet hakk, kapsam,nda de erlendirilmesi gerekir. Bu ba lamda, intifa haklar,n,n vakf,n son be y,ll,k gelirleri ile s,n,rland,r,lm,as,n,n mülkiyet hakk,na müdahale niteli i ta ,d, , aç,kt,r.ö*

²⁸ Anayasa Mahkemesiⁿⁱⁿ 09.05.2013 Tarihli ve E. 2011/42, K. 2013/60 say,l, Karar, (RG. T. 25.07.2014, Sa. 29071): *öi ntifa hakk,n,, vakf,n son be y,l içindeki malvarl, ,, gelirleri ve giderleri ile s,n,rılayan dava konusu kural,n, bireysel yarar ile kamu yarar, aras,nda aç,k ve hakkaniyete ayk,r, bir dengesizlik olu turmad, , gibi mülkiyet hakk,n,n özünü zedeleyen bir yönü de bulunmamaktadır.ö*

maddesine eklenen be inci f,kra hükmüyle, vak,flar,n varl,klar,n, sürdürebilmeleri amaçlanm, t,r. Zira, yüksek miktarda galle fazlas, ödenmesi, vak,flar,n amaçlar,n, ve faaliyetlerini sürdürebilmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayr,ca söz konusu hükmün galle fazlas, hakk,n, tamamen ortadan kald,rmad, , da aç,kt,r. Kanun koyucu, mülkiyet hakk,ndan kaynaklanan ahsî yarar ile kamu yarar, aras,nda makul bir denge kurmu tur. Aç,klan bu gerekçelerle, Anayasa Mahkemesi, hükmün iptali talebini reddetmi tir.

B. Galleden Yararlananlar ve Zürrî (Evlada) Vak,f

Zürrî vak,f, vak,f gelirlerinin vâk,f,n soyundan (zürriyetinden) gelenlere tahsisi amac,yla kurulan bir tür vak,ft,r. Bu özelli i sebebiyle övlada (evladiye) vak,fö olarak da adland,r,lmaktad,r²⁹. O hâlde, bu tür vak,flarda galleden yararlananlar, vâk,f,n soyundan gelenlerdir³⁰. Ancak yukar,da³¹ da bahsedildi i üzere, galle üzerinde hak sahipli i için vâk,f,n soyundan olmak, tek ba ,na yeterli de ildir. Vâk,f,n soyundan gelmenin yan,nda vakfiyede belirtilen artlara da sahip olmak gerekir³². Bu iki ko ul kümülatiftir. Ayn, anda gerçeikle medi i sürece galleden yararlanmak mümkün de ildir.

Zürrî vak,flar, hem slâm hem Osmanl, hukukunda s,kl,kla tart, ma konusu olmu tur. Bahsi geçen tart, malar,n esas,n,, zürrî vak,flarda hay,r i lemek, ibadet gibi dü üncelerin (kurbet kasd,) bulunmad, , ve bunlar,n mirasa ili kin düzenlemeleri a mak amac,yla kuruldu u yönündeki fikir olu turmaktad,r³³. Ancak slâm ve Osmanl, hukukunda hâkim görü , zürrî vak,flar,n kurulmas,nda herhangi bir sak,ncan,n bulunmad, , yönündedir. Gerçekten de, slâm hukukunun uyguland, , dönemde ve Osmanl, uygulamas,nda zürrî vak,flar geçerli say,lm, t,r³⁴. AKGÜNDÜZ³⁵ göre, zürrî vakf,n suiistimali muhtemeldir. Fakat tek ba ,na bu durum, zürrî vakf,n caiz görülmemesinin gerekçesi olamaz. Kurulan vakf,n geçerlili i, amac, göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Amaç, miras hukuku kurallar,n,n a ,lmas, ise, zürrî vak,f geçersiz say,lmal,d,r. AK PEK/ALTA ³⁶ göre, sakl, pay,n ihlaline yol açan zürrî vak,f, mirasç,lar,n talebi ile iptal edilebilir. Zürrî vak,ftan yararlananlar,n haklar,, mülga 743 say,l, Türk Kanunu Medenîsi'nin yürürlü ünden sonra da korunmu tur. Ayn, ekilde, günümüzde de zürrî vak,f niteli indeki mazbut ve mülhak vak,flarda, vak,f evlatlar,n,n galle üzerindeki haklar, koruma alt,ndad,r³⁷. Vak,flar Yönetmeli i m. 53 uyar,nca, bir kimse, vakfiyede belirtilen artlara sahip vak,f evlad, oldu unu ve galle fazlas, almaya hak kazand, ,n, gösteren mahkeme karar, ile ba vuruda bulunarak kendisine galle fazlas, ödenmesini talep edebilir. Buna göre, Vak,flar Yönetmeli i m. 53'te belirtilen her iki husus mahkeme karar, ile tespit edilmedikçe galle fazlas,ndan ödeme yap,lamaz³⁸. Uygulamada, genellikle, vakfiyede belirtilen artlara sahip vak,f evlad, oldu unun ve galleye müstehikli in (hak kazan,ld, ,n,n) tespiti, tek bir davada talep konusu edilmektedir. Bu yöntem, usul ekonomisi aç,s,ndan da uygundur³⁹. Söz konusu dava *ögalleye müstehikli in tespiti davas,ö* olarak adland,r,lmaktad,r.

III. GALLEYE MÜSTEH KL N TESP T DAVASI

Zürri vak,flarda, vâk,f, genellikle evlad, ve/veya evlad,n,n evlad,ı galleden yararlan,n, ister. Bu amaçla bir vakfiye haz,rılan,r. Vakfiyede kimlerin hangi artlarla galleden

²⁹ Bkz. ÖZKAYA, s. 163; AK PEK/ALTA , s. 146; ENER, s. 41; ULUÇ, s. 49.

³⁰ Mülga 743 say,l, Türk Kanunu Medenîsi'nin yürürlü ü öncesinde evlatl,k müessesesi bulunmad, ,ndan, evlatl, ,n galleden yararlanmas,ndan bahsedilemez. Bkz. ENER, s. 41; ULUÇ, s. 50.

³¹ Bkz. Yukar,da, II, A.

³² ÇINAR, s. 837.

³³ Bkz. AKGÜNDÜZ, Ahmet: slâm Hukukunda ve Osmanl, Tatbikat,nda Vak,f Müessesesi, Türk Tarih Kurumu Bas,mevi, Ankara 1988, s. 201; ÖZKAYA, s. 163; Konu hakk,nda ayr,ca bkz. YENER, s. 34.

³⁴ AKGÜNDÜZ, zürrî vak,f lehindeki görü lerin, Hz. Peygamber'in *öfakire sadaka sadakad,r; yak,n akrabaya sadaka ise hem sadaka hem s,lad,r.ö* buyru una dayand, ,n, belirtmi tir. Bkz. AKGÜNDÜZ, s. 202; Konu hakk,nda ayr,ca bkz. ÖZKAYA, s. 93, 164; YENER, s. 34; AKI/DEM RB LEK, s. 28; ULUÇ, s. 49; ÇINAR, s. 831; DEM R, s. 27.

³⁵ AKGÜNDÜZ, zürrî vakf,n geçerlili inin kriterini *ömiras hukuku kurallar,n, a makö* ekinde ortaya koymu tur. Yazar bu görü ünü, Ebu Hanife'nin miras hukuku kurallar,na ayk,r,l, , engellemek için vakf,n tescilini zorunlu tutmas,, mam Malik'ın k,z çocuklar,n,n d, ar,da b,rak,ld, , zürrî vak,flar, geçersiz saymas,, Ömer b. Abdülaziz'in miras hukuku kurallar,n, ihlal amac, ta ,yan zürrî vak,flar, iptal etmesi olaylar, ile desteklemi tir. Bkz. AKGÜNDÜZ, s. 203.

³⁶ AK PEK/ALTA , s. 146; Ayr,ca vakfa itiraz hakk,nda bkz. DO AN, s. 136 vd.

³⁷ Bkz. Yukar,da, I.

³⁸ ÇINAR, s. 835.

³⁹ YENER, s. 35; ULUÇ, s. 56-57; Konu ile ilgili olarak ayr,ca bkz. AK PEK/ALTA , s. 150; ÇINAR, s. 836.

yararlanaca , belirtilir⁴⁰. te, vakfiyede yer alan artlar, ta ,yan vak,f evlad,n,n galleden kendisine dü en pay, talep etmek amac,yla açt, , davaya *ōgalleye müstehikli in tespiti davas,ō* denir. Bu davada, ki inin vak,f evlad, oldu u, vakf,n galleden pay almak için vakfiyede aranan artlar, ta ,d, , ve böylece galle üzerinde hakk, bulundu unun tespiti yap,l,r. Dava sonucunda verilen karar, usul hukuku yönünden bir tespit hükmü niteli indedir⁴¹.

Galleye müstehikli in tespiti davas,nda davac,, vak,f evlad, oldu unu, vakfiyede yer alan artlar, ta ,d, ,n,, bu sebeplerle galle fazlas, üzerinde hakk, bulundu unu iddia ve mahkmeden bunun tespitini talep eden kimsedir. Daval, ise, zürri nitelikteki vakf,n mazbut veya mülhak vak,f olmas,na göre de i ir. Mazbut vak,flarda Vak,flar Genel Müdürlü ü daval, olarak gösterilir. Zira, bu tür vak,flar, Vak,flar Genel Müdürlü ü taraf,ndan yönetilip temsil edilir⁴². Buna kar ,l,k mülhak vak,flarda, 5737 say,l, Vak,flar Kanunu m. 76 gere ince, vak,f yönetimi ve Vak,flar Genel Müdürlü ü birlikte daval, olarak gösterilmelidir⁴³. Çünkü, galleye müstehikli in tespiti davas,, *ōintifa hakk,ō*⁴⁴ iddias,na dayan,r. 5737 say,l, Vak,flar Kanunu m. 76^{ya} göre, mülhak vak,flarda intifa hakk, iddias, ile aç,lan davalarda daval, olarak Vak,f Yönetimi ve Vak,flar Genel Müdürlü ü gösterilir⁴⁵. Söz konusu hükümde bahsi geçen intifa hakk,, çal, mam,z bak,m,ndan galle fazlas,n, ifade etmektedir.

Galleye müstehikli in tespiti davas,nda yetkili mahkeme, vakf,n bulundu u yerdeki mahkeme; görevli mahkeme ise asliye hukuk mahkemesidir. O hâlde, söz konusu dava, vakf,n bulundu u yer asliye hukuk mahkemesinde görülür⁴⁶. Ancak mazbut vak,flar Vak,flar Genel Müdürlü ü taraf,ndan yönetilmekte oldu undan, mazbut vak,f söz konusu oldu unda yetkili mahkeme, Ankara mahkemeleridir⁴⁷. Bununla birlikte, mazbut vakf,n bulundu u yerin ba l, oldu u Vak,flar Bölge Müdürlü üne de Vak,flar Genel Müdürlü ü ad,na husumet yöneltilebilir. Dolay,s,yla, mazbut vak,flar bak,m,ndan Ankara'da dava aç,labilece i gibi, ilgili Vak,flar Bölge Müdürlü ünün bulundu u yerde de dava aç,lmaz, mümkündür⁴⁸.

Galleye müstehikli in tespiti hükmünün verilebilmesi için, davac,n,n hem vak,f evlad, olmas, hem de vakfiyede belirtilen artlar, ta ,mas, gerekir. Bu iki ko ul birlikte gerçekte medi i sürece galleye müstehikli in tespiti karar, verilemez.

A. Vakf, Evlad, Olmak

Galleye müstehikli in birinci ko ulu, vak,f evlad, olma,t,r. Zira, galleye müstehak oldu unu iddia eden kimse, kendisine galle fazlas,n,n ödenmesi için, ancak vak,f evlad, oldu unu ve vakfiyeye göre galle fazlas, almaya hak kazand, ,n, tespit eden bir mahkeme karar, ile ba vuru yapabilir (Vak,flar Yönetmeli i m. 53/I). Vak,f evlad, oldu una dair mahkeme karar,, galleye müstehikli in tespiti davas, ile elde edilebilece i gibi ba ,ms,z bir dava konusu

⁴⁰ AK PEK/ALTA , s. 147-148.

⁴¹ YENER, s. 40; ÇINAR, s. 836, 841.

⁴² 5737 say,l, Vak,flar Kanununun yönetim ve temsil ekliö ba l,kl, 6. maddesinde göre, *ōMazbut vak,flar, Genel Müdürlük taraf,ndan yönetilir ve temsil edilir.ō* Hükümde geçen Genel Müdürlük, 5737 say,l, Vak,flar Kanunu m. 3 gere ince Vak,flar Genel Müdürlü ünü ifade etmektedir. Mülhak vak,flar,n her birinin ba ,ms,z tüzel ki ilikleri tan,nm, ken mazbut vak,flar Vak,flar Genel Müdürlü ü tüzel ki ili i alt,nda toplanm, t,r. Bu sebeple mazbut vak,flar, Vak,flar Genel Müdürlü ünce yönetilir ve temsil edilirler. Bkz. ULUÇ, s. 901, 902; ÖZTÜRK, Men eâ ve Tarihi, s. 117, 118; AKI/DEM RB LEK, s. 23-24; ÖZKAYA, s. 171, 174; DEM R, s. 32; ALTA , s. 90; ER , s. 250.

⁴³ Galleye müstehikli in tespiti davas,nda otaraflarö için bkz. ÇINAR, s. 835-836; YENER, s. 41; Bu konuda ayr,ca bkz. Bkz. USLU, Kaz,m: K,sa Aç,klama ve Özet Yarg, Kararlar, ile Birlikte Eski ve Yeni Vak,flar Mevzuat,, Adalet Yay,nevi, Ankara, Mart 2014, s. 35; EM, s. 527.

⁴⁴ Burada bahsi geçen intifa hakk,, e ya hukukuna ait teknik bir terim olan intifa hakk, ifadesinden fakl, bir anlam ta ,maktad,r. Bkz. ÇINAR, s. 831; Y. 18. HD. T. 22.10.1996, E. 1996/9171, K. 1996/9183 (Akt. EM, s. 648-650); Bu konuda ayr,ca bkz. SÜEREN, s. 99-100; Çal, mam,z bak,m,ndan intifa hakk,, 5737 say,l, Vak,flar Kanununun ötan,m,larö ba l,kl, 3. maddesinden tan,m,lanm, t,r. 5737 say,l, Vak,flar Kanununun ötan,m,larö ba l,kl, 3. maddesinde göre, *ōntifa hakk,, Mazbut ve mülhak vak,flarda, vakfiyelerindeki artlara göre ilgililere b,rak,lm, galle fazlalar, ve haklar,, ifade eder.ō*

⁴⁵ Mülhak vak,flarda Vak,f Yönetimi ve Vak,flar Genel Müdürlü ünün birlikte daval, olarak gösterilmesi hususunda bkz. Y BK. T. 04.03.1959, E. 1959/3, K. 1959/18 (Akt. ULUÇ, s. 183).

⁴⁶ YENER, s. 41; EM, s. 516, 523; Galle alaca , için aç,lan davalar,n, idari de il, adlî yarg, alan,na girdi i ve görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi oldu u hususunda bkz. YENER, M. Serhat/USLU, Kaz,m: Mazbut ve Mülhak Vak,flarda Vakfiyeden Do an Haklara li kin Davalar, 1. Bask,, Statü Yay,nc,l,k, Ankara, ubat 2013, s. 53.

⁴⁷ Bkz. USLU, s. 35; EM, s. 523; YENER/USLU, s. 55-56.

⁴⁸ Bkz. YENER/USLU, s. 57.

da yap,labilir. Esasen, galleye müstehikli in tespiti davas,nda, davac,n,n galleye hak kazan,p kazanmad, ,na dair bir tespit hükmü verilir. Ancak bu hükmün verilebilmesi için, davac,n,n vak,f evlad, olup olmad, ,n,n da saptanmas, artt,r. Bu durumda, hâkim, davac,n,n vak,f evlad, olup olmad, ,na da karar vermek zorundadır. Bununla birlikte, ba ,ms,z bir davayla, sadece vak,f evlad, oldu unun tespitine dair bir talep söz konusu olabilir. Uygulamada bu dava *övak,f evladiyetinin tespiti davas,ö*⁴⁹ olarak adlandır,lr⁵⁰.

Evlad, Arapça bir sözcüktür. Çocuklar anlamına gelen evlad, veled sözcü ünün ço uludur. O hâlde, evlad denildi inde, vâk,f,n k,z ve erkek tüm çocuklar, anla ,lr⁵¹. Dolay,s,yla, bir kimsenin vak,f evlad, olup olmad, ,n,n tespitinde, nüfus kayd,, veraset ilam,, evlat listesi, mahkeme ilam, gibi deliller önemli bir role sahiptir. Ayr,ca, Vak,flar Genel Müdürlü ü nezdinde bulunan belgelerden de, aile eceresi⁵² gibi, s,kl,kla delil olarak faydalan,lmaktadır⁵³.

Galle üzerinde hak talep eden her kimse, vak,f evlad, oldu una dair mahkemece verilen bir tespit hükmü göstermek zorundadır. Galle fazlas,na ili kin talepte, ba kas,na ait tespit hükmünden yararlan,lmaz. Bu kural, Vak,flar Yönetmeli i m. 53/II⁵⁴ nin yürürlükten kald,r,lmaz, ile, *istisnas,z* bir uygulama alan,na kavu mu tur. Vak,flar Yönetmeli i m. 53/II⁵⁵ ye göre, vak,f evlad, oldu unu kesinle mi mahkeme karar,yla tespit ettirmi olanlar,n çocuklar,ndan ayr,ca vak,f evlad, olduklar,na dair bir mahkeme karar, istenmemekte idi. Bunlar hakk,nda vukuatlı, nüfus kayd, esas al,narak i lem yap,lr⁵⁴. 19.01.2013 Tarihli Vak,flar Yönetmeli inde De i klik Yap,lmaz,na Dair Yönetmelik⁵⁵ m. 4 ile, Vak,flar Yönetmeli i m. 53/II yürürlükten kald,r,lm, t,r. Bahsi geçen hükmün yürürlükten kald,r,lmaz,, vak,f evlad, oldu u kesinle mi mahkeme karar,yla tespit edilmi olanlar,n çocuklar,na da, vak,f evlad, olduklar,na dair kesinle mi bir mahkeme karar, sunma zorunlulu u do urmu tur. Böylece, galle fazlas, talep edenler, vak,f evlad, olduklar,na,, yaln,zca dava yoluyla ispat edebilirler.

B. Vakfiyede Yer Alan artlar, Ta ,mak

Galleye müstehikli in ikinci ko ulu, vakfiyede yer alan artlar, ta ,makt,r. Zira, galle, kural olarak vakfiyede belirtilen artlar çerçevesinde da ,t,lr⁵⁶. Dolay,s,yla, galleye hak kazanmak için, vak,f evlad, olmak, tek ba ,na yeterli de ildir. Gerçekten de, galle ödemesi, tüm vak,f evlatlar,na de il, yaln,zca vakfiyede yer alan artlar, ta ,yanlara yap,lr. O hâlde, ki inin vak,f evlad, oldu u tespit edilmi olsa dahi, bu kimse vakfiyede yer alan artlar, ta ,m,yorsa, galleye ili kin talepleri reddedilir⁵⁷.

Vak,f evlad,n,n galleye hak kazanmas, için ta ,mas, gereken artlar, kural olarak vakfiyenin içeri indeki ifadelerden anla ,lr. Dolay,s,yla, söz konusu ifadelerin ne anlama geldi inin tam ve do ru olarak saptanmas,, galleye müstehikli in tespiti davas, bak,m,ndan büyük bir öneme sahiptir⁵⁸. Bu amaçla, bahsi geçen davalarda, mahkemelerce, Vak,flar Genel Müdürlü ünden vakfiyenin ilgili k,s,mlar,n,n sadele tirilmi hali talep edilir⁵⁹. Ancak unu da belirtmek gerekir ki, vakfiyelerde geçen ifadeler, birer karine te kil eder; mutlak hüküm olarak görülemezler⁶⁰. Amaç, vâk,f,n gerçek iradesine ula makt,r. Bunun için, vakfiyenin bütüncül yorumu artt,r. Ayr,ca teamül de göz önünde bulundurulur. Vâk,f,n vakfiyede yer alan galle tahsisine ili kin ifadeleri, tek ba ,na dikkate al,narak hüküm kurulmaz. Meselâ, vakfiye ile defterhane kayd, aras,nda çeli ki varsa, teamüle göre hareket edilir. öyle ki, galle, öteden beri

⁴⁹ Bu dava için, *övladiye davas,ö* ifadesi de kullan,lmaktadır. Bkz. EM, s. 646; ALLAHVERD , s. 321; AK PEK/ALTA , s. 149; ULUÇ, s. 56.

⁵⁰ Vak,f evladiyetinin tespiti davas, sonucunda verilen karar, usul hukuku yönünden bir tespit hükmü niteli indedir. Bkz. AK PEK/ALTA , s. 149-150; YENER, s. 34; EM, s. 646; ULUÇ, s. 56; ÇINAR, s. 836, 841.

⁵¹ ENER, s. 41.

⁵² Bkz. Y. 18. HD. T. 20.02.2006, E. 2006/858, K. 2006/1124 (Akt. EM, s. 612).

⁵³ Vak,f evladiyetinin tespitinde delil hususu için bkz. YENER, s. 36; EM, s. 646; ALLAHVERD , s. 321; AK PEK/ALTA , s. 149; ULUÇ, s. 57.

⁵⁴ Bu konuda bkz. AK PEK/ALTA , s. 150; YENER, s. 34-35; ULUÇ, s. 58; SÜEREN, s. 100.

⁵⁵ RG. T. 19.01.2013, Sa. 28533.

⁵⁶ BERK , Vak,flar, s. 84; ENER, s. 42; ULUÇ, s. 52.

⁵⁷ Y. 18. HD. T. 10.06.2010, E. 2010/5391, K. 2010/8762; Y. 18. HD. T. 23.03.2010, E. 2010/2418, K. 2010/4627; Y. 18. HD. T. 11.03.2010, E. 2010/2066, K. 2010/3652; Y. 18. HD. T. 02.03.2010, E. 2009/12014, K. 2010/3175 (Akt. EM, s. 602, 603); Y. 18. HD. T. 24.12.1991, E. 1991/551, K. 1991/368 (Akt. YENER, s. 78).

⁵⁸ ÖZKAYA, s. 164; Ayn, yönde bkz. ÇINAR, s. 837, 839.

⁵⁹ YENER, s. 42.

⁶⁰ BERK , Vak,flar, s. 46.

vakfiye içeri ine de il de, defterhane kayd,na uygun olarak da ,t,lm, olabilir. Bu durumda galle da ,t,m,, vakfiyede yer alan arta göre de il, defterhane kayd, esas al,narak gerçeikle tirilir⁶¹.

A a ,da, vakfiyelerde yer alan baz, ifadelerin ne anlama geldi ine dair aç,klamalara yer verilmi ve kimlerin galleden ne oranda pay alaca ,na ili kin baz, kurallar derlenmi tir⁶²:

- ❖ Galle baz, kimselere tahsis edilmi , fakat kime hangi oranda pay verilece i belirtilmemi se, galle, bunlar aras,nda e it da ,t,l,r. Meselâ, evlada art k,l,nan galle üzerinde, k,z ve erkek evlatlar e it oranda hak sahibidirler. Böyle bir durumda, erkek evlat, k,z evlattan daha fazla pay alamaz.
- ❖ Vâk,f, vakfiyede, galleden yararlanacaklardan birinin hissesini aç,kça belirtmi , fakat di erlerinin hissesi hususunda herhangi bir beyanda bulunmam, olabilir. Bu durumda, vâk,f,n gösterdi i ki iye, belirtmi oldu u hisse verilir; geriye kalan, di erlerine da ,t,l,r.
- ❖ Vakfiyede galleden yararlanacaklar ismen zikredilmi olabilir. Bu hâlde, galle fazlas, üzerinde, sadece vakfiyede ismi geçenler hak talebinde bulunabilir. Bunlar,n d, ,nda bir kimseye, vak,f evlad, olsa dahi, galle fazlas,ndan pay verilmez. smi zikredilen kimse öldü ünde ise, pay, fakirlere kal,r.
- ❖ Vakfiyede galleden yararlanacaklar için baz, özel artlar öngörülebilir. Vâk,f,n belirtti i bu artlara uymak zorunludur. Örne in, vâk,f, galleden, sadece Müslüman olan evlatlar,n,n yararlanmas,n, art ko mu olabilir. Bu durumda gayrimüslim evlat(lar) galle fazlas,ndan pay alamaz⁶³. Benzer ekilde, vakfiyede aç,kça belirtmek suretiyle sadece belirli s,fatlara sahip evlatlar,n galle fazlas,ndan pay almas, kabul edilebilir⁶⁴.
- ❖ Vakfiyede yer alan iki art,n birbiriyle çeli mesi ve bunlar,n ayn, anda tatbikinin imkân,sz olmas, durumunda, ikinci art öncekini hükümsüz k,lar. Vâk,f,n iradesi, son beyan,na göre tespit edilir.
- ❖ Vâk,f,n beyanlar,n,n mefhum-, muhâlifi ile yorumlanmas, caizdir⁶⁵. Meselâ, vâk,f, vakfiyede, vakf,n,n gallesini zürriyetine tahsis etti ini belirtmi fakat ayn, zamanda galleden sadece belirtmi oldu u yerde ikamet eden evlatlar,n,n yararlanabilece ini beyan etmi olabilir. Bu durumda, galleden, vâk,f,n belirtmi oldu u yerde ikamet etmeyen evlatlar, pay alamaz.
- ❖ Vâk,f, galle üzerinde hak sahipli i aç,s,ndan bat,n tertibi (ku ak/nesil s,ras,) düzenleyebilir. Bu düzenleme, vakfiyelerde genellikle *öbatnen bade batn,nö* veya *öelâkrebü felâkrebö* ekinde ifade edilir. Vakfiyede bat,n tertibinin öngörülmesi olmas, durumunda, üst nesilde bir kimse hayatta iken alt nesilden biri galle fazlas,ndan pay alamaz. Ancak bir nesilde yer alan tüm bireylerin ölmesi durumunda alt nesil galle fazlas, üzerinde hak talep edebilir. Dolay,s,yla, vâk,f,n en az bir çocu unun sa olmas,, torunlar,n,n galle fazlas,ndan pay almas,n, engeller. Vâk,f,n birden fazla çocu unun oldu u varsay,m,nda, bunlardan birinin ölmesi hâlinde, ölenin galle fazlas, üzerindeki hakk, vâk,f,n di er çocuklar,na geçer. Vâk,f,n ölenin çocu unun altsoyunun hayatta olmas, da bu durumu de i tirmez. Zira, bat,n tertibi bulundu undan, vâk,f,n en az bir çocu u hayatta oldu u sürece torunlar,ndan itibaren

⁶¹ Meselâ, vakfiyede vakf,n gallesinin vâk,f,n yaln,zca evlad,na tahsisi öngörülmesi olmas,na ra men defterhanede galle evlad,ma ve evlad-, evlad,ma ekinde art k,l,nm, olabilir. Bu durumda teamül uygulan,r. Galle, öteden beri da ,t,ld, , ekinde da ,t,l,r. Bkz. BERK , Vak,flar, s. 83.

⁶² Bahsi geçen aç,klamalar ve kurallar için bkz. BERK , Vak,flar, s. 85 vd.; H LM /SUNGURBEY, s. 53 vd.; ÖZKAYA, s. 164-167; YENER, s. 41; EM, s. 600, 601; ENER, s. 41, 42; ÇINAR, s. 840, 841; AK PEK/ALTA , s. 148, 149; BALLAR, s. 1167; ER , s. 207, 208; ULUÇ, s. 50 vd.

⁶³ Vâk,f,n bu konuda aç,kça özel bir art öngörmedi i durumlarda, galle üzerinde hak sahipli i bak,m,ndan, müslim ve gayri müslim evlat(lar) aras,nda herhangi bir fark bulunmamaktad,r. Buna göre, aksi vâk,f taraf,ndan art k,l,nmad,kça, müslim ve gayri müslim evlat(lar) galleden e it pay al,r,lar. Bkz. BERK , Vak,flar, s. 97; ENER, s. 42; ÖZKAYA, s. 166.

⁶⁴ Meselâ, fukara olan evlada veya sadece k,z evlada ekinde özel baz, artlar öngörülerek galle tahsisi gerçeikle tirilebilir. Bkz. BERK , Vak,flar, s. 97; ÖZKAYA, s. 166.

⁶⁵ Baz, meseleler ve mefhum-, muhalifinden ç,kan sonuçlar için bkz. BERK , Vak,flar, s. 111, 112.

altsoyu galle fazlas,ndan pay alamaz⁶⁶. Aç,klamalar,m,z bat,n tertibinin öngörüldü ü durumlarda tüm nesiller için geçerlidir. öyle ki, vâk,f,n bat,n tertibi öngörmesi hâlinde, kaç,nc, nesil oldu una bak,lmaks,z,n, üst nesilde bir kimsenin varl, , alt nesildekilerin galle fazlas,ndan pay almas,na engeldir⁶⁷.

- ❖ Vakfiyede, *ðvâkf,m,n gallesini veledime art eyledimö* denilerek veled sözcü ü bir kez kullan,lm, sa, vâk,f,n sadece k,z ve erkek çocuklar, galle fazlas,ndan pay al,r. Vâk,f, veled sözcü ünü bir kez kullanarak galle fazlas,n,n da ,t,m,n, birinci nesil ile s,n,r,l, tutulmu tur. Böyle bir durumda, vâk,f,n torunlar,ndan itibaren altsoyu galle fazlas, üzerinde hak talep edemez. O hâlde, vâk,f,n k,z ve erkek çocuklar,n,n tamam, öldü ünde galle fazlas, üzerindeki paylar, fakirlere kal,r.
- ❖ Vakf,n,n gallesini veledine art eyleyen vâk,f,n çocu u yok, fakat torunu varsa, galle, k,z ve erkek torunlar,na e it da ,t,l,r⁶⁸. K,z ve erkek torunlar,n,n altsoyu ise galleden pay alamaz. Vâk,f,n çocu u dünyaya gelirse bu andan sonraki galle çocu una tahsis edilir.
- ❖ Vakfiyede *ðvâkf,m,n gallesini veledime ve veledi veledime art eyledimö* denilerek veled sözcü ü iki kez kullan,lm, sa, galleden yararlananlar, vâk,f,n birinci ve ikinci nesil altsoyu ile s,n,r,land,r,lm, demektir. Bir ba ka ifadeyle, galle fazlas,ndan, vâk,f,n sadece erkek ve k,z çocuklar, ile erkek ve k,z torunlar, pay alabilir. Birinci ve ikinci nesilde kimsenin kalmamas, durumunda galle fazlas, fakirlere kal,r.
- ❖ Vakfiyede *ðvâkf,m,n gallesini veledime, veledimin veledine onun veledine art eyledimö* denilerek veled sözcü ü üç kez kullan,lm, sa galle fazlas,ndan sadece üç nesil de il, bütün nesiller yararlan,r.
- ❖ Vakfiyede *ðvâkf,m,n gallesini evlad,ma art eyledimö* denilerek evlat kelimesi bir kez zikredilmi se, galle, kural olarak vâk,f,n yaln,zca k,z ve erkek çocuklar,na kal,r. Bu durumda, vâk,f,n torunlar,ndan itibaren altsoyu galle fazlas,na hak kazanmaz. Vâk,f,n k,z ve erkek çocuklar,n,n tamam,n,n ölümü sonras,nda galle fakirlere kal,r. Ancak vâk,f,n, *ðgalleme, neslen badeneslin evlad,ma art eyledimö* ifadesini kullanmas, durumunda, evlat kelimesi bir kez zikredilmi olmas,na ra men, vâk,f,n k,z ve erkek çocuklar, ile birlikte ikinci derece evlad, (ahfad,)⁶⁹ da galleye hak kazan,r. Bu ko ulda, bunlar,n tamam, galleye müstehak evlatt,r.
- ❖ Vakfiyede *ðvâkf,m,n gallesini evlad,ma ve evlad-, evlad,ma art eyledimö* denilmek suretiyle evlat lafz, iki kez zikredilmi se, galle fazlas,ndan bütün nesiller yararlan,r. Bu ko ulda, üçüncü ve sonraki nesiller dahi galleye müstehak evlatt,r,lar ve galleden pay al,r,lar.
- ❖ Vakfiyede geçen *ðnesilö, ðzürriyetö* ve *ða iretö* ifadeleri ayn, manaya sahiptir. Vâk,f, gellenin nesline, zürriyetine veya a iretine tahsis edilmesini art ko mu sa, galleden bütün nesiller yararlan,r. Bu durumda, vâk,f,n k,z ve erkek altsoyu galleden e it pay al,r.
- ❖ Vâk,f, vakfiyede ögallenin ak,bine tahsisini öngörmü olabilir. Ak,b, bir kimsenin k,z ve erkek çocuklar, ile erkek çocuklar,n,n altsoyunu ifade eder⁷⁰. Bu durumda,

⁶⁶ Ancak bat,n tertibinin (ku ak/nesil s,ras,) düzenlendi i hallerde dahi, vâk,f, galleye hak kazanm, evlad,n,n ölümü durumunda hissesinin bunun evlad(lar),na payla t,r,lmaz,n, öngörebilir. Bu yönde bir art, caizdir ve galle, söz konusu arta uygun olarak da ,t,l,r. Bu durumda, galleye hak kazanan evlad,n ölümü ile, onun hissesi ayn, bat,nda bulunan di er evlatlara de il, kendi evlad(lar),na da ,t,l,r. Gallenin bu ekilde da ,t,m,, ilgili bat,ndaki tüm evlatlar,n ölümü ile son bulur. Bu andan itibaren, galle üzerinde hak sahipli i, sonraki ku a a geçmi tir. Konu hakk,nda ayr,nt,l, bilgi için bkz. BERK , Vak,flar, s. 95, 96; H LM /SUNGURBEY, s. 55-56; ÖZKAYA, s. 166.

⁶⁷ *ðMeselâ vâkf, vakf,m,n gallesini batnen baðde batnin avlâd,ma ve evlâd-, evlâd,ma art eyledim dise batn-, evvelde evlâd-, sulbiyye mevcûd iken batn-, sâlide bulunan evlâda galle-i vakfdan hisse verilmez. Kezâlik batn-, sâlide evlâd mevcûd iken batn-, sâlide bulunan evlâda hisse verilmez. Bütûn-, sâire dahi bu k,yâs üzredir.ö* Bkz. H LM /SUNGURBEY, s. 54.

⁶⁸ BERK öye göre bu durumda vâk,f,n yaln,zca erkek çocuklar,n,n çocuklar, galleden pay alabilir. Bkz. BERK , Vak,flar, s. 94.

⁶⁹ Ahfad, bir kimsenin erkek ve k,z çocuklar,n,n o lunu ve k,z,n, (evlad,n,n evlad,n,) ifade eder. Bkz. BERK , Ali Himmet: Vakfa Dair Yaz,lan Eserlerle Vakfiye ve Benzeri Vesikalarda Geçen Ist,lah ve Tâbirler (Ist,lah ve Tâbirler), Vak,flar Genel Müdürlü ü Ne riyat,, Do u Ltd. ti. Matbaas,, Ankara 1966, s. 1; H LM /SUNGURBEY, s. 6; BERK , Vak,flar, s. 287.

⁷⁰ Ak,b lafz,n,n manas, için bkz. Bkz. BERK , Ist,lah ve Tâbirler, s. 3; BERK , Vak,flar, s. 287.

galleden, vâk,f,n k,z ve erkek çocuklar,n,n yan,nda yaln,zca erkek çocuklar,n,n altsoyu faydalanabilir. Vâk,f,n k,z çocu unun altsoyu galleden pay alamaz.

IV. GALLE FAZLASININ ÖDENMESİ

Vak,f evlad,, galle fazlas, üzerindeki pay,n,n ödenmesi için, galleye müstehak evlat oldu unu gösteren mahkeme karar,yla ba vuru yapmal,d,r. Ba vuru, mülhak vak,flarda mülhak vak,f yöneticisine; mazbut vak,flarda ise, ilgili Vak,flar Bölge Müdürlü üne yap,lmal,d,r. Ancak Vak,flar Genel Müdürlü ünce temsilen yönetilmekte olan bir mülhak vak,f söz konusu ise, ba vuru, mülhak vak,f yöneticisine de il, ilgili Vak,flar Bölge Müdürlü üne yöneltilmelidir (Vak,flar Yönetmeli i m. 53/I, a ve b). Zira, mülhak vak,flar,n her birinin ba ,ms,z tüzel ki ilikleri tan,nm, ken mazbut vak,flar, Vak,flar Genel Müdürlü ü tüzel ki ili i alt,nda toplanm, t,r. Bu sebeple, mazbut vak,flar, Vak,flar Genel Müdürlü ünce yönetilir ve temsil edilirler⁷¹. Baz, mülhak vak,flar ise, ba ,ms,z bir tüzel ki ili e sahip olsa dahi Vak,flar Bölge Müdürlü ünce temsilen yönetilirler⁷².

Vak,f evlad,n,n galle fazlas,na hak kazand, , tarih, galleye müstehakli in tespitine ili kin ilk derece mahkemesi karar tarihidir. Ancak, galle fazlas,na hak kazan,lan tarih ile buna ili kin ödemenin yap,laca , tarih farklı,k göstermektedir. Zira, galle fazlas,na ili kin ödeme için, mahkeme karar,n,n kesinle mesi beklenir. Ödeme, galleye müstehakli in tespitine ili kin mahkeme karar,n,n kesinle mesini müteakip yap,l,r (Vak,flar Yönetmeli i m. 55/I). Galleye müstehak vak,f evlad, oldu unu kesinle mi mahkeme karar,yla ispat edenlere, ba vurular, sonucunda, galle fazlas, hesaplanarak⁷³ mazbut vak,flarda Vak,flar Genel Müdürlü ünün onay,ndan, mülhak vak,flarda ise kesin hesab,n tasdikinden sonra 15 gün içerisinde y,ll,k olarak ödeme yap,l,r (Vak,flar Yönetmeli i m. 55/II). Ancak ilk derece mahkemesinin karar,ndan itibaren ödeme an,na kadar geçen zaman diliminde galle fazlas,n,n emanet bir hesapta izlenmesi sa lanabilir. Bunun için, ilk derece mahkemesi karar,n,n ilgili vak,flar bölge müdürlü üne ya da mülhak vak,f yöneticili ine tebli edilmesi art ve yeterlidir (Vak,flar Yönetmeli i m. 56/I).

Galle fazlas,na ili kin talepler, be y,ll,k hak dü ürücü süreye tabidir⁷⁴. Galleye müstehakli i mahkeme karar,yla tespit edilmi olanlar, galle fazlas, üzerindeki haklar,n,, karar,n kesinle mesinden itibaren be y,l içerisinde talep etmelidirler. Aksi hâlde, galle fazlas,na yönelik talep hakk, dü er⁷⁵. Hak dü ürücü sürenin dolmas, sebebiyle talep edilemeyen galle fazlas,, Vak,flar Yönetmeli i m. 57 gere ince vakf,n hesab,na gelir kaydedilir. Be y,ll,k hak dü ürücü süre, 5737 say,l, Vak,flar Kanunu'nun 7. maddesine 6111 say,l, Kanun⁷⁶un 208. maddesi ile eklenen f,krada öngörülme tür⁷⁷. Ayr,ca, 6111 say,l, Kanun⁷⁸un 209. maddesi ile 5737 say,l, Vak,flar Kanunu'na öGeçici Madde 10ö eklenmi tir. Eklenen bu hükümle, be y,ll,k hak dü ürücü sürenin, Geçici madde 10⁷⁸un yürürlük tarihinden (25.02.2011) önce aç,lm, ve devam eden galle fazlas,n,n ödenmesine ili kin davalarda da uygulanmas, kabul edilmi tir. Bunun üzerine, 6111 say,l, Kanun⁷⁸un 208 ve 209. maddelerinin anayasaya ayk,r,l, , iddias,yla iptaline yönelik dava aç,lm, t,r. Anayasa Mahkemesi, karar,nda⁷⁸, be y,ll,k hak dü ürücü

⁷¹ ULUÇ, s. 901, 902; ÖZTÜRK, Men eâ ve Tarihi, s. 117, 118; AKI/DEM RB LEK, s. 35; ÖZKAYA, s. 171, 174; DEM R, s. 32; ALTA , s. 90; ER , s. 250.

⁷² AKI/DEM RB LEK, s. 36.

⁷³ Galle fazlas,n,n hesaplanmas, hakk,nda bkz. Yukar,da, II, A.

⁷⁴ 5737 say,l, Vak,flar Kanununun 7. maddesine 6111 say,l, Kanun⁷⁶un 208. maddesi ile eklenen f,kra uyar,nea öngörülen be y,ll,k sürenin hak dü ürücü süre niteli inde oldu u hususunda bkz. Anayasa Mahkemesi'nin 09.05.2013 Tarihli ve E. 2011/42, K. 2013/60 say,l, Karar, (RG. T. 25.07.2014, Sa. 29071); Anayasa Mahkemesi'nin 06.07.2017 Tarihli ve 2014/5871 Numaral, Emine Görgülü Ba vurusu (RG. 08.09.2017, Sa. 30174); YHGK. T. 12.11.2014, E. 2013/1095, K. 2014/897, www.legalbank.net (Eri im Tarihi: 08.05.2019); ÇINAR, s. 845.

⁷⁵ Anayasa Mahkemesi'nin 06.07.2017 Tarihli ve 2014/5871 Numaral, Emine Görgülü Ba vurusu (RG. 08.09.2017, Sa. 30174); *öí Kanunda öngörülen 5 y,ll,k süre hak dü ürücü süre oldu undan, galle almaya müstehak vak,f evlatl, ,n,n tespitine ili kin karar,n kesinle mesinden itibaren ayet 5 y,ll,k süre içerisinde dareye hiçbir ba vuru yap,lmama, sa talep hakk, dü ecektir.ö*

⁷⁶ 13.02.2011 tarihli ve 6111 say,l, *öBaz, Alacaklar,n Yeniden Yap,land,r,lmas, ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sa l,k Sigortas, Kanunu ve Di er Baz, Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde De i iklik Yap,lmamas, Hakk,nda Kanunö*, 25.02.2011 tarih ve 27857 say,l, Resmi Gazete'de yay,mlanm, t,r.

⁷⁷ 5737 say,l, Vak,flar Kanunu'nun 7. maddesinin dördüncü f,kras, olarak kabul edilen bu hükme göre, *ö niifa haklar,na ili kin talepler galle fazlas, almaya hak kazan,ld, ,n, gösteren mahkeme karar,n,n kesinle ti i tarihten itibaren be y,l geçmekle dü er.ö*

⁷⁸ Bkz. Anayasa Mahkemesi'nin 09.05.2013 Tarihli ve E. 2011/42, K. 2013/60 say,l, Karar, (RG. T. 25.07.2014, Sa. 29071).

sürenin, vak,flar,n amaçlar,n, ve faaliyetlerini gerçekle tirebilmesinin önünü açmak ve de y,llarca dava tehdidi alt,ndan kalmalar,n, engellemek amac,yla öngöröldü ünü belirtmi tir. Yüksek Mahkemeöye göre, galleye müstehikli i kesinle mi mahkeme karar,yla tespit edilenlerin, hak kazand, , galle fazlas,n, uzun bir süre geçtikten sonra talep etmesi, vakf,n amaçlar,n, ve faaliyetlerini gerçekle tirmesini zorla t,rmaktad,r. Bu husus kamu düzeniyle ilgilidir. Dolay,s,yla, kanun koyucunun, hak kazan,lan galle fazlas,n,n talebi için bir süre s,n,r, öngörmesinde kamu yarar, bulunmaktad,r. Ayr,ca, öngörülen hak dü ürücü süre, galleye müstehikli in tespitine ili kin davan,n aç,lmaz,n, engellemez. İgili hükümlerle, sadece dava sonucunda verilen kesinle mi karar,n gereklerinin yap,lmaz,na ili kin ba vurunun belli bir süre içerisinde gerçekle tirilmesi zorunlulu u getirilmi tir⁷⁹. Aç,klanarak gerekçelerle, be y,ll,k hak dü ürücü sürenin öngöröldü ü 6111 say,l, Kanunün 208. maddesi ile 5737 say,l, Vak,flar Kanununun 7. maddesine eklenen dördüncü f,kra hükmünün iptali isteminin reddine karar verilmi tir. Bu davada, 6111 say,l, Kanunün 209. maddesi ile 5737 say,l, Vak,flar Kanununa eklenen öGeçici Madde 10ün iptaline yönelik talep de reddedilmi tir. Anayasa Mahkemesiöne göre, be y,ll,k hak dü ürücü sürenin Geçici Madde 10ün yürürlü ü tarihinden (25.02.2011) önce aç,lm, ve devam eden davalarda da uygulanmas,nda kamu yarar, bulunmaktad,r. Geçici Madde 10, kanunlar,n geriye yürümezli i ilkesi ile ba da maz de ildir. Zira, henüz kesinle memi davalarda kazan,lm, haktan söz edilemez. Geçici Madde 10 hükmünün, yürürlü ü tarihinden önce kesinle mi mahkeme kararlar, üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktad,r. Bu düzenleme, yaln,zca yürürlü ü tarihinde devam eden, kesinle memi uyu mazl,klar üzerinde etki do urur⁸⁰. O hâlde, Geçici Madde 10ün yürürlü ü tarihinden önce kesinle mi olan mahkeme kararlar,na dayal, galle fazlas, talebi hakk,nda be y,ll,k hak dü ürücü süre uygulanmaz.

V. SONUÇ

Vak,f gelirlerinden (galleden) vâk,f,n evlatlar,n,n yararlanmas, amac,yla kurulan zürri vak,flar, günümüzde mazbut veya mülhak vak,f eklinde varl, ,n, sürdürmektedir. Bununla birlikte, zürri vak,f niteli indeki mazbut ve mülhak vak,flarda, vak,f evlatlar,n,n galle üzerindeki haklar, da koruma alt,ndad,r. Bu haklar,n kullan,lmaz,na ili kin usûl ve esaslar, 5737 say,l, Vak,flar Kanunu m. 75 uyar,nca ihdas edilen Vak,flar Yönetmeli i ile düzenlenmi tir. İgili hükümler, Vak,flar Yönetmeli i m. 53 ilâ 57 aral, ,nda öMazbut ve Mülhak Vak,flarda Galle Fazlas,ö bölümü alt,nda yer almaktad,r.

Vak,ftan sa lanan gelire galle denir. Galle, vâk,f,n iradesine uygun ekilde da ,t,lmak zorundad,r. Ancak gallenin da ,t,lmaz, için, her eyden önce galle fazlas,n,n bulunmas, gerekir. Zira, galleye müstehiklik mahkeme karar,yla tespit edilmi olsa dahi, galle fazlas, bulunmad, , taktirde ödeme yap,lmaz. Galle fazlas,, vakf,n ilgili y,la ait gayri safi gelirinden Vak,flar Yönetmeli i m. 54/İte belirtilen giderler dü üldükten sonra kalan miktar, ifade eder.

Kimlere hangi artlarla galleden pay verilece i, vakfiyede belirtilir. Kural olarak yaln,zca vakfiyede yer alan artlar, ta ,yan vak,f evlad,n,n galleye müstehikli ine karar verilebilir. Ki inin vak,f evlad, oldu u tespit edilmi olsa dahi, bu kimse vakfiyede yer alan artlar, ta ,m,yorsa, galleye müstehikli ine karar verilemez. Vak,f evlad,n,n galleye hak kazanmas, için ta ,mas, gereken artlar, kural olarak vakfiyenin içeri indeki ifadelerden anla ,l,r. Dolay,s,yla bu ifadelerin tam ve do ru olarak anla ,lmaz,, galleye müstehikli in tespiti bak,m,ndan önemli bir role sahiptir. Ancak unu da belirtmek gerekir ki, vakfiyelerde geçen ifadeler, birer karine te kil eder; mutlak hüküm olarak görülemezler. Amaç, vâk,f,n gerçek iradesine ula makt,r. Bunun için, vakfiyenin bütüncül yorumu artt,r. Ayr,ca teamül de göz önünde bulundurulur. Vâk,f,n vakfiyede yer alan galle tahsisine ili kin ifadeleri tek ba ,na dikkate al,narak hüküm kurulmaz.

⁷⁹ Anayasa Mahkemesiönin 09.05.2013 Tarihli ve E. 2011/42, K. 2013/60 say,l, Karar, (RG. T. 25.07.2014, Sa. 29071): öi Dava konusu kuralla, hakk,n kullan,lmaz, için hak dü ürücü süre öngörölmü olup, ki ilerin, vak,f evlad, veya ilgilisi oldu una ve galle fazlas, almak için vakfiyede belirtilen nitelikleri haiz vak,f evlad, aras,nda bulundu una ili kin dava açmalar,n, ve mahkeme kararlar,n,n uygulanmas,n, engellemedi i gibi kural,n, süresinde ba vuruda bulunan vak,f evlad,n,n intifa haklar,n, almalar,n, engelleyen bir yönü de bulunmamaktad,r.ö

⁸⁰ Anayasa Mahkemesiönin 09.05.2013 Tarihli ve E. 2011/42, K. 2013/60 say,l, Karar, (RG. T. 25.07.2014, Sa. 29071): öi Maddenin yürürlü e girmesinden önce aç,lm, davalarda da uygulanaca , belirtilen düzenlemelerin, Kanunün yürürlü ünden önce, vak,f evlad, veya ilgilisi olan ki ilerin açt,klar, davalardaki ihtilaf konusuyla ilgili tamamlanm, ve hukuksal sonuçlar do urmu kararlara bir etkisi bulunmamaktad,r. Bu nedenle, kural,n, söz konusu düzenlemelerin geriye yürütülmesi ve kazan,lm, haklar,n ihlal edilmesi sonucunu do urdu u da söylenemez.ö

Galle fazlas,na hak kazan,lan tarih, galleye müstehikli in tespitine ili kin ilk derece mahkemesi karar tarihi olsa da, galle fazlas,n,n ödenmesi için mahkeme karar,n,n kesinle mesi beklenir. Galleye müstehikli i mahkeme karar,yla tespit edilmi olanlar, galle fazlas, üzerindeki haklar,n,, karar,n kesinle mesinden itibaren be y,l içerisinde talep etmelidirler. Buradaki süre, hak dü ürücü süre niteli indedir. Be y,ll,k süre içerisinde ba vuru yap,lmad, ,nda galle fazlas,na yönelik talep hakk, dü er. Hak dü ürücü sürenin dolmas, sebebiyle talep edilemeyen galle fazlas,, Vak,flar Yönetmeli i m. 57 gere ince vakf,n hesab,na gelir kaydedilir.

KAYNAKÇA

- AKGÜNDÜZ, Ahmet: slâm Hukukunda ve Osmanl, Tatbikat,nda Vak,f Müessesesi, Türk Tarih Kurumu Bas,mevi, Ankara 1988.
- AKI, Erol /DEM RB LEK, Sevda: Sosyal ve Kültürel Hayat,m,zda Vak,flar ve İgili Mevzuat, Alfa, May,s 1996.
- AK PEK, Jale G./AKINTÜRK, Turgut/KARAMAN, Derya Ate : Türk Medenî Hukuku Ba lang,ç Hükümleri Ki iler Hukuku, Birinci Cilt, 10. Bask,, Beta, stanbul, Eylül 2013.
- AK PEK, ebnem/ALTA , Hüseyin: öVak,flarda Evladiye Davalar,ö, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 47(1), 1998, s. 145-151.
- ALLAHVERD , Reyhan ahin: öZürri Vak,flar,n daresinde Ya anan Sorunlarö, The Journal of Academic Social Science Studies, Number: 43, Spring I 2016, p. 313-323.
- ALTA , Hüseyin: öTürkiyeöde 1926-1967 Dönemi Aras,nda Vak,f Sistemö, in Erson, Burhan (Yay,n Koodinatörü), Cumhuriyetin 80. Y,l,nda Uluslararası, Vak,f Sempozyumu (15-17 Aral,k 2003), Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 2004, s. 87-98.
- BALLAR, Suat: Yeni Vak,flar Hukuku, 4. Bask,, Seçkin, Ankara 2008.
- BERK , Ali Himmet: Vakfa Dair Yaz,lan Eserlerle Vakfiye ve Benzeri Vesikalarda Geçen Ist,lah ve Tâbirler (Ist,lah ve Tâbirler), Vak,flar Genel Müdürlü ü Ne riyat,, Do u Ltd. ti. Matbaas,, Ankara 1966.
- BERK , Ali Himmet: Vak,flar (Vak,flar), Cihan Kitaphanesi, stanbul 1940.
- BOZKU , Ahsen Ar,öz: Genel Esaslar,yla Türk Hukukuönda Vak,f Müessesesi ve Sosyal Yard,mlla ma ve Dayan, ma Vak,flar,, T.C. Ba bakanl,k Sosyal Yard,mlla ma ve Dayan, ma Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, Haziran 2011.
- C N, Halil: öOsmanl, Devletinde Vak,f Hukukuö, in Erson, Burhan (Yay,n Koodinatörü), Cumhuriyetin 80. Y,l,nda Uluslararası, Vak,f Sempozyumu (15-17 Aral,k 2003), Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 2004, s. 49-70.
- ÇINAR, Ömer: öMazbut ve Mülhak Vak,flarda Galle (Gelir) Üzerinde Vak,f Evlatlar,n,n ve Di er İgililerin Hak Sahipli i ve ntifa Hakk, Hayr,ndan Fazla Olan Mülhak Vak,flar,n Aile Vakf,na Dönü türülmesiö, Prof. Dr. Cevdet Yavuzöa Arma an, C. I, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Ara tırmalar, Dergisi, 22(3), 2016, s. 827-855.
- DEM R, İhan: Yeni Vak,flar,n Temel Kitab,, 2. Bask,, Matsa Bas,mevi, Ankara, 2005.
- DO AN, Murat: Vak,flarda Mal Varl, ,, Seçkin Yay,nevi, Ankara, ubat 2000.
- DURAL, Mustafa/Ö ÜZ, Tufan: Türk Özel Hukuku Ki iler Hukuku, Cilt II, 15. Bask,, Filiz Kitabevi, stanbul, Ekim 2014.
- EM, Ali: Türk Hukuk Sisteminde Vak,flar, 2. Bask,, Turhan Kitabevi, Ankara, Ocak 2011.
- HATEM , Hüseyin: öVak,f Kurumuna Hukuk Tarihi Aç,s,ndan Genel Bir Bak, ö, in Erson, Burhan (Yay,n Koodinatörü), Cumhuriyetin 80. Y,l,nda Uluslararası, Vak,f Sempozyumu (15-17 Aral,k 2003), Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 2004, s. 155-165.
- H LM , Karînâbâdîzâde Ömer/SUNGURBEY, smet: Eski Vak,flar,n Temel Kitab,, Sulhi Garan Matbaas, Varisleri Koll. ti., stanbul 1978.
- ER , Ahmet: öVak,flar (Medeni Kanunödan Önceki ve Sonraki Vak,f Nevöleri ve Hukukî Mahiyetleriö, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 21(1), 1964, s. 199-280.
- KORKUSUZ, M. Refik/ ERGÜN, Ömer: öHukuksal Boyutlar, le Eski ve Yeni Vak,flarö, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12-13(16-19), 2007-2008, s. 69-

138.

- O UZMAN, M. Kemal/SEL Ç , Özer/OKTAY-ÖZDEM R, Saibe: Ki iler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Ki iler), 9. Bas., Filiz Kitabevi, stanbul 2009.
- ÖZKAN, Cemali: Tüm Yönleriyle Dernekler ve Vak,flar, Yakla ,m Yay,nlar,, Ankara, 2000.
- ÖZKAYA, Eraslan: Eski Vak,f Hukuku, Seçkin Yay,nc,l,k, Ankara, Ocak 2012.
- ÖZTÜRK, Nazif: Elmal,l, M. Hamdi Yaz,r Gözüyle Vak,flar (Elmal,l,l), Türkiye Diyanet Vakf, Yay,nlar,/163, Ankara, 1995.
- ÖZTÜRK, Nazif: Men eâ ve Tarihi Geli imi Aç,s,ndan Vak,flar (Men eâ ve Tarihi), 1. Bask,, Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 1983.
- SÜEREN, Erkin: öEski Vak,flar,n Hukuki Yap,s,n,n Evrimiö, Ankara Barosu Dergisi, 3, 2002, s. 81-122.
- ENER, Abdulkadir: öEski Hukukumuzda Göre Evladiye Vak,flarda Gelirin Taksimiö, in Ate , brahim/Bayram, Sadi/Narince, Mehmet (Yay,na Haz,rlayanlar), XII. Vak,f Haftas, Kitab,, Ailenin E itimi ve Korunmas,nda Vak,flar,n Rolü Semineri, (5-6 Aral,k 1994, Ankara), s. 41-43.
- ULUÇ, Yusuf: Vak,flar Hukuku ve Mevzuat,, Vak,flar Genel Müdürlü ü Yay,nlar,, Ankara, 2008.
- USLU, Kaz,m: K,sa Aç,klama ve Özet Yarg, Kararlar, ile Birlikte Eski ve Yeni Vak,flar Mevzuat,, Adalet Yay,nevi, Ankara, Mart 2014.
- YENER, M. Serhat/USLU, Kaz,m: Mazbut ve Mülhak Vak,flarda Vakfiyeden Do an Haklara li kin Davalar, 1. Bask,, Statü Yay,nc,l,k, Ankara, ubat 2013.
- YENER, M. Serhat: Uygulamada Aç,klamal, Örnek Kararl, Eski Vak,f Davalar,na Giri Vakfiyeden Do an Evladiye, Galle, Tevliyet, Ücret ve S,la Davalar,, Kartal Yay,nevi, Ankara, Mart 2004.